

В целом, политическая стабильность, международное сотрудничество, социально-экономическая инфраструктура и инвестиции являются взаимосвязанными факторами, определяющими привлекательность Казахстана для инвесторов. Успешное развитие экономики страны требует совместных усилий государства, бизнес-сектора и социальных структур для создания благоприятной инвестиционной среды и устойчивого экономического роста.

Литература

1. Официальный сайт Национального банка Республики Казахстан // <https://nationalbank.kz/ru/statistics/direct-investment>
2. Батищева Г.А., Маслова Н.П., Батищева Е.А. Статистический анализ и моделирование взаимосвязей инвестиций и экономического роста // Учет и статистика. – 2015. – Т. 40. – № 4. – С. 84-92
3. Самат М. Эмпирическая оценка влияния инвестиций на экономический рост в Казахстане // Экономическое исследование. – 2019. – № 2019-3. – С. 1-24

Разақ Ә.Қ., Ғайсин М., 3 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші – аға оқытушы Ескендір Н.Н.

ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЕҢБЕК НАРЫҒЫНА ӘСЕРІ

Қазіргі әлемде цифрлық технологиялар адам қызметінің барлық салаларына, соның ішінде еңбек нарығына енуде. Қазақстан Республикасы ерекшелік болып табылмайды: интернет пен цифрлық платформалардың қарқынды дамуы жұмыс күшінің құрылымы мен ұйымдастырылуына әсер етеді. Қазақстанның еңбек нарығына цифрлық платформалардың әсерін талдау ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы және еңбек қатынастарын цифрлық экономиканың жаңа шындықтарына бейімдеу қажеттілігі тұрғысынан өзекті болып отыр. Бұл Қазақстанның еңбек нарығындағы қазіргі заманғы сын-қатерлер мен өзгерістер контекстінде осы тақырыпты зерделеудің маңыздылығын көрсетеді.

Мақаланың мақсаты Қазақстан Республикасының еңбек нарығына цифрлық платформалардың әсерін талдау болып табылады.

Цифрлық платформалар-бұл қызметтерді, сауданы немесе ақпарат алмасуды жүзеге асыру үшін адамдарды, кәсіпкерлерді немесе компанияларды байланыстыратын онлайн жүйелер немесе веб-қосымшалар. Олар әдетте мүшелер арасындағы өзара әрекеттесу құралдарын, сондай-ақ жұмыс іздеу, қызметтерді ұсыну, тауарларды сатып алу және сату, ақпарат алмасу немесе жобаларды жүзеге асыру сияқты тапсырмаларды ұйымдастыруға және орындауға арналған құралдарды ұсынады. Мұндай платформалар көбінесе интернет, мобильді қосымшалар, сондай-ақ сұраныс пен ұсынысты байланыстыратын интеллектуалды алгоритмдер сияқты ақпаратты цифрлық өңдеу технологияларына негізделген. Цифрлық платформалардың мысалдары онлайн-нарықтар, фрилансерлік порталдар, кәсіби байланыс үшін әлеуметтік медиа, қызметке тапсырыс беру қосымшалары және т. б.

Қазақстан Республикасында әртүрлі қызмет салаларын қамтитын бірнеше цифрлық платформалар бар. Олардың кейбіреулері мыналарды қамтиды:

Chocotravel: әуе билеттерін, теміржол билеттерін сатып алуға және қонақүйлерді брондауға арналған Онлайн платформа.

Kaspi.kz: онлайн төлемдер, ақша аударымдары, онлайн-банкинг және басқа да қаржылық өнімдерді ұсынатын қаржы платформасы.

Bolt (бұрынғы Taxify): мобильді қосымша арқылы таксиге тапсырыс беру платформасы.

HN.kz және Superjob.kz: жұмыс іздеуге және бос жұмыс орындарын орналастыруға арналған порталдар.

Chocofood.kz: әртүрлі мейрамханалардан жеткізілетін тағамға тапсырыс беруге арналған Онлайн қызмет.

Zakon.kz: жаңалықтар мен заңды ақпарат беретін ақпараттық платформа.

Satu.kz: киім, аяқ киім, электроника және басқа да заттарды қоса алғанда, жеткізілетін тауарларды сатып алуға арналған Онлайн платформа.

Kolesa.kz: автомобильдер мен басқа да көлік құралдарын сатуға және сатып алуға арналған Платформа.

Бұл Қазақстандағы цифрлық платформалардың бірнеше мысалдары ғана. Цифрлық экономиканың қарқынды дамуын ескере отырып, мұндай платформалардың саны мен әртүрлілігі уақыт өте келе өзгеруі мүмкін.

Цифрлық платформалар Қазақстанның еңбек нарығына әртүрлі әсер етеді:

- Өзін-өзі жұмыспен қамтудың және қосымша табыс табудың жаңа мүмкіндіктері: штаттан тыс және онлайн Жұмыс платформалары адамдарға қашықтан жұмыс істеуге және дәстүрлі жалдамалы еңбекті қажет етпестен өз қызметтерін ұсынуға мүмкіндік береді.

- Еңбек қатынастарының икемділігін арттыру: цифрлық платформалар әдетте икемді жұмыс кестелерін және белгілі бір дәрежеде автономиямен жұмыс іздейтіндер үшін тартымды болуы мүмкін тапсырмаларды таңдау мүмкіндігін ұсынады.

- Еңбек қатынастарының сипатын өзгерту: цифрлық платформалар арқылы жұмыс істеу көбінесе бейресми жұмыспен қамтудың бір түрі болып табылады, бұл әлеуметтік қауіпсіздік деңгейін және әлеуметтік жеңілдіктерге қол жетімділікті төмендетуі мүмкін.

- Еңбек нарығындағы бәсекелестіктің артуы: цифрлық платформалар арқылы жұмысқа қол жетімділіктің артуы жұмысшылар арасындағы бәсекелестіктің артуына әкелуі мүмкін, әсіресе көлік және қызмет көрсету сияқты кейбір салаларда.

- Жаңа дағдыларға қойылатын талаптар: цифрлық платформалар арқылы жұмыс істеу еңбек нарығындағы біліктілік пен білім талаптарына әсер етуі мүмкін компьютерді, электрондық коммуникацияны және деректерді өңдеуді пайдалану сияқты нақты дағдыларды қажет етуі мүмкін.

- IT-мамандарға сұраныстың өсуі: цифрлық платформалардың дамуымен IT-мамандарға сұраныс артып келеді, өйткені оларға тиісті технологиялық шешімдерді қолдау және әзірлеу қажет.

Қазақстан Республикасында цифрлық платформаларда жұмыс істейтін халықтың саны туралы нақты деректерді мұндай статистиканы жүйелі жинаудың болмауына байланысты табу қиын. Алайда, бұл платформаларда жұмыс істейтін адамдардың саны цифрлық экономиканың дамуымен біртіндеп артып келеді деп болжауға болады. Халықтың тығыздығы мен интернетке қолжетімділігі жоғары Астана және Алматы сияқты ірі қалаларда аз дамыған өңірлерге қарағанда цифрлық платформалар арқылы жұмыс істейтін адамдар көп болуы мүмкін.

Цифрлық платформаларды дамытудың бірнеше перспективалары және олардың Қазақстандағы еңбек нарығына әсері байқалады:

- Цифрлық экономиканың өсуі: технологиялардың дамуымен және Қазақстанда интернетке қолжетімділікпен цифрлық экономиканың одан әрі кеңеюін күтуге болады.

- Жаңа жұмыс үлгілері: цифрлық платформалар икемді кестелер, қашықтан жұмыс істеу және өзін-өзі жұмыспен қамту сияқты жаңа жұмыс үлгілерін дамытуды ынталандыруы мүмкін. Бұл жұмыс туралы дәстүрлі түсініктерді өзгерте алады және заңнамада және еңбекті реттеу саясатында тиісті өзгерістерді талап етеді.

Бұл перспективалар цифрлық платформалардың дамуы нәтижесінде Қазақстандағы еңбек нарығында болуы мүмкін өзгерістердің әлеуетті әртүрлілігін көрсетеді. Олар еңбек қатынастарын цифрлық экономика жағдайларына бейімдеу және еңбек нарығының тұрақты және әділ дамуын қамтамасыз ету үшін тиісті саясатты әзірлеу қажеттігін атап көрсетеді.

Цифрлық платформалардың дамуы елдегі жұмыс күшінің құрылымы мен сипатын қалыптастыруға айтарлықтай әсер етеді. Олар жұмыспен қамтудың жаңа мүмкіндіктерін жасайды, сонымен бірге еңбек қатынастары мен әлеуметтік қорғаудың дәстүрлі түрлеріне қиындықтар туғызады.

Цифрлық платформаларда жұмыс істейтін жұмысшылардың көбеюі олардың әлеуметтік қорғалуын және еңбек қатынастарының тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін еңбек заңнамасы мен реттеу саясатын қайта қарауды талап етеді. Цифрлық экономика жағдайында еңбек нарығының тұрақты және әділ дамуын қамтамасыз ету үшін цифрлық платформалардағы жұмыс ерекшеліктерін ескеретін және жұмысшылар үшін тиісті кепілдіктер мен жеңілдіктерді қамтамасыз ететін тиімді реттеу және әлеуметтік қорғау саясатын әзірлеу қажет.

Әдебиеттер

1. Воронина Е. И. Как цифровые платформы влияют на рынок труда // Economics. 2018. №4 (36). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kak-tsifrovye-platformy-vliyayut-na-rynok-truda> (дата обращения: 07.02.2024).

Русланов М., 3 курс (Қарағанды Бөкетов университеті)
Ғылыми жетекші – оқытушы Макалакова Б.М.

ҚАЗАҚСТАНДА ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫ ДАМУ

Цифрландыру әлемдік экономика мен қоғам дамуының негізгі трендтерінің бірі болып табылады. Ол өмірдің барлық салаларына, соның ішінде білім беру, денсаулық сақтау, мемлекеттік басқару және бизнеске айтарлықтай әсер етеді.

Цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту Қазақстанға әлемдік нарықта өзінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және шетелдік инвестициялар үшін неғұрлым тартымды болуға мүмкіндік береді.

Осылайша, цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту Қазақстан үшін өзекті және маңызды тақырып болып табылады. Бұл міндетті шешу елге цифрлық экономика мен қоғамға табысты интеграциялануға және әлемдік нарықта неғұрлым бәсекеге қабілетті болуға мүмкіндік береді.

Мақаланың мақсаты Қазақстанда цифрландыру жағдайында адами капиталды дамытудың өзекті мәселелері мен перспективаларын зерттеу болып табылады.

Адами капитал-бұл адамдар иеленетін және тауарлар мен қызметтерді өндіру үшін пайдаланылуы мүмкін білімнің, дағдылардың, қабілеттердің және басқа сипаттамалардың жиынтығы. Адами капиталды дамыту экономикалық өсудің және елдің бәсекеге қабілеттілігін арттырудың маңызды факторы болып табылады.

Экономиканы цифрландыру жағдайында адами капиталға қойылатын талаптар айтарлықтай өзгереді. Жұмысшылар сауаттылық, математикалық қабілеттер және компьютермен жұмыс істеу қабілеті сияқты дәстүрлі дағдыларды ғана емес, сонымен қатар жаңа цифрлық құзыреттіліктерді де игеруі керек.

Цифрлық құзыреттілік-бұл әртүрлі қызмет салаларында цифрлық технологияларды тиімді пайдалану үшін қажетті білім, дағдылар. Оларға сандық құрылғылармен жұмыс істеу, ақпаратты табу және өңдеу үшін цифрлық құралдарды пайдалану, цифрлық құжаттарды жасау және өңдеу, цифрлық кеңістікте байланысу және т. б.

Қазақстанда экономиканы цифрландыру жағдайында адами капиталды дамыту бойынша белсенді шаралар қабылдануда. Атап айтқанда, халықтың цифрлық құзыреттілік деңгейін арттыруға бағытталған бірқатар мемлекеттік бағдарламалар іске асырылуда.

Қазақстанда цифрландыру жағдайында адами капиталды дамытудың негізгі бағыттары:

- Халықтың цифрлық дағдылары мен құзыреттерін дамыту.
- Үздіксіз білім беру және қызметкерлердің біліктілігін арттыру үшін жағдайлар жасау.
- Цифрлық технологиялар саласындағы инновациялар мен кәсіпкерлікті қолдау.
- Цифрлық инфрақұрылымды дамыту және халықтың барлық топтары үшін цифрлық технологияларға қол жеткізуді қамтамасыз ету.